

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 197/2023-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov 1/ [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], 2/ [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a 3/ [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených JUDr. Andreou Vladárovou, advokátkou, Veľká okružná 17, Žilina, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7Cdo/163/2021 z 29. novembra 2022 a rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 7Co/196/2019-254 z 27. mája 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 17. februára 2023 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Navrhujú napadnutý rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

II.

Skutkové východiská

2. Sťažovatelia sa ako žalobcovia v konaní na Okresnom súde Žilina (ďalej len „okresný súd“) domáhali proti žalovaným 1 a 2 určenia vlastníckeho práva vydržaním. Okresný súd rozsudkom č. k. 7C/14/2017-78 z 13. februára 2019 určil, že sťažovatelia sú výlučnými vlastníkmi bližšie

označených nehnuteľností, ktoré vznikli odčlenením z bližšie označenej nehnuteľnosti na základe geometrického plánu č. [REDAKOVANÉ] zo 17. januára 2017. Zároveň uložil povinnosť žalovaným 1 a 2 odstrániť oplatenie na bližšie označenom pozemku a úspešným sťažovateľom voči neúspešným žalovaným priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Vychádzajúc zo zisteného skutkového stavu na základe výsledkov vykonaného dokazovania výsluchom strán sporu, svedkov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], oboznámením sa s geometrickými plánmi z roku 1991 a 2017 dospel okresný súd k záveru, že žaloba je dôvodná. Novovytvorené parcely, ku ktorým sa sťažovatelia domáhali určenia vlastníckeho práva a ktoré boli odčlenené od parcely žalovaných, predstavovali spornú plochu, ktorú sťažovatelia a ich právni predchodcovia dobromyseľne užívali na základe skutkového omylu, pretože boli odôvodnene v presvedčení, že aj túto časť pozemku vo vlastníctve žalovaných užívajú ako vlastnú, pričom počas celého obdobia užívania brali z nich plody, úžitky, zriadili na nich záhradné chatky a podobne. Až v roku 2015 sa žalovaní na základe zamerania parciel začali domáhať vlastníckych práv k tým častiam, ktoré boli v dlhodobej oprávnenej držbe sťažovateľov a ich právnych predchodcov a ktorým zodpovedá plocha novovytvorených parciel, ktoré sú predmetom podanej žaloby.

3. Na odvolanie žalovaných Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) napadnutým rozsudkom zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalobu v celom rozsahu zamietol a žalovaným priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Na základe zopakovania dokazovania výsluchom strán sporu, svedkov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], a oboznámením sa so všetkými listinnými dôkazmi predloženými stranami sporu pred okresným súdom dospel krajský súd k záveru, že žaloba, ktorou sa sťažovatelia domáhali určenia vlastníckeho práva vydržaním k označeným nehnuteľnostiam na základe geometrického plánu č. [REDAKOVANÉ] zo 17. januára 2017 nie je dôvodná. Podľa krajského súdu sťažovatelia v konaní nepreukázali vo vzťahu k žalovaným pozemkom skutočnosť, že sú ich držiteľmi so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľnými a že boli naplnené podmienky nadobudnutia vlastníckeho práva vydržaním.

4. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovatelia podali dovolanie, namietajúc dovolacie dôvody podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Najvyšší súd napadnutým rozsudkom dovolanie sťažovateľky 2 ako nedôvodné zamietol, keď dospel k záveru, že jej dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP nie je prípustné, pretože rozsudok krajského súdu je odôvodnený dostatočne. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP uviedol, že otázku oprávnenosti držby je potrebné v každom prípade riešiť z objektívneho hľadiska, a podčiarkol, že so správnou výmerou a hranicami sporných pozemkov ako so skutočnosťami, ktoré objektívne boli spôsobilé vyvolať pochybnosti o dobromyseľnosti ich držby, sa sťažovatelia, resp. ich právni predchodcovia mali možnosť oboznámiť už v roku 1991 z geometrického plánu; potom samotná táto okolnosť bola spôsobilá vyvolať pochybnosti o tom, že sťažovateľom (ich právnym predchodcom) patria sporné pozemky, a to bez ohľadu na to, že ich neskôr užívali, hoci aj dlhší čas. Dovolanie sťažovateľov 1 a 3 zas odmietol podľa § 447 písm. e) CSP, konštatujúc, že títo neboli v dovolacom konaní zastúpení advokátom (na svoje zastupovanie splnomocnili sťažovateľku 2, pozn.) ani sa na nich nevzťahoval § 429 ods. 2 CSP. Zároveň boli krajským súdom kvalifikovane poučení (aj) o podmienkach stanovených v § 429 ods. 1 a 2 CSP.

III.

Argumentácia sťažovateľov

5. Sťažovatelia považujú napadnuté rozhodnutie krajského súdu za arbitrárne, svojvoľné a nepresvedčivé. Opakovaným dokazovaním na druhej inštancii nebol zistený odlišný skutkový stav než ten, ktorý zistil okresný súd. Z vykonaného dokazovania nebola zistená žiadna nová skutočnosť, ktorá by odôvodňovala opodstatnenosť právneho názoru krajského súdu odlišného od prvoinštančného súdu. Jeho záver vyslovený v napadnutom rozsudku preto nemá oporu vo vykonanom dokazovaní.

6. Krajský súd arbitrárne vyhodnotil dobromyseľnosť sťažovateľov a ich ospravedlniteľný omyl. Dobromyseľnosť odvíjali od nadobúdacích titulov ich právnych predchodcov, pričom nadobudnuté nehnuteľnosti užívali v rozsahu v prírode vytýčenej hranice medzi spornými pozemkami kovovými stĺpikmi tak, ako ho vymedzil geodet [REDACTED]. Všetci vstúpili do užívania v takto vymedzenom rozsahu a rešpektovali ho aj žalovaní. Žalovaní v rámci svojej procesnej obrany nikdy nespochybnili, že v roku 1991 bol vypracovaný geometrický plán geodetom [REDACTED] na účel majetkovoprávneho usporiadania parciel. Medzi stranami nebolo vôbec sporné, že hraničné body pozemkov v teréne boli medzi pozemkami vo vlastníctve právnych predchodcov sťažovateľov a parcelou vo vlastníctve právneho predchodcu žalovaných určené od kovových stĺpikov prirodzenou medzou a v takomto stave boli aj stranami užívané.

7. Krajský súd poprel zmysel § 130 ods. 1 Občianskeho zákonníka, keď dôkazným bremenom na preukázanie dobromyseľnosti držby zaťažil sťažovateľov, pričom dôkazné bremeno zaťažuje toho, kto dobromyseľnosť popiera (žalovaných). Žalovaní v konaní neprodukovali dôkaz, ktorý by bol spôsobilý preukázať neoprávnenú držbu sťažovateľov. Samotnou výpoveďou žalovaného 1, ako aj písomnými vyjadreniami bolo potvrdené, že tak sťažovatelia, ako aj žalovaní užívali svoje pozemky v dobrej viere týkajúcej sa rozsahu, ako bol určený vykolíkováním hraníc pri geodetickom zameriavaní v roku 1991. Inými slovami, samotní žalovaní potvrdili dobromyseľnosť držby sťažovateľov až do roku 2015, keď pri novom zameraní geodet [REDACTED] konštatoval posun o 2,64 m z bočnej strany.

8. Sťažovatelia v odvolacom konaní zdôrazňovali, že žalovaní pred okresným súdom prvej inštancie nepopreli skutkové tvrdenia žalujúcej strany a neuplatnili návrhy na vykonanie dokazovania, neuplatnili námietky k návrhom na vykonanie dokazovania v zmysle § 149 CSP, počas celej vydržacej doby na dobromyseľnú držbu prihliadali, začali ju namietat až v roku 2015 a svoje námietky uplatnili až v odvolacom konaní, čo zakladá rozpor s § 366 CSP.

9. Sťažovatelia 1 a 3 namietajú záver dovolacieho súdu o nesplnení predpokladov pre podanie dovolania sťažovateľkou 2 aj za sťažovateľov 1 a 3, ktorý popiera zákonodarcom sledovaný účel. Dovolanie podala osoba právne znalá – sťažovateľka 2, ktorá navyše zastupovala sťažovateľov 1 a 3 v celom základnom konaní. Tí nie sú osobami právne znalými, a preto ak ich poučoval odvolací súd o podmienkach podania dovolania, nemuseli to automaticky vnímať tak, že sťažovateľka 2 nie je osobou oprávnenou podať v ich mene dovolanie. Navyše, ide o odstrániteľný nedostatok podmienky dovolacieho konania a k jeho zhojeniu mohlo dôjsť na výzvu súdu (rozhodnutie najvyššieho súdu v konaní sp. zn. 7Cdo/103/2015), keďže dovolanie bolo podané v dostatočnom

predstihu. Odmietnutím dovolania sťažovateľov 1 a 3 došlo k odňatiu možnosti konať pred súdom a tým k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Sťažovateľka 2 namieta nesprávnu interpretáciu jej dovolania najvyšším súdom, podľa ktorého namietala nesprávne právne posúdenie veci v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP. Takáto konštatácia je deformovanou interpretáciou skutočného obsahu jej dovolania. Sťažovateľka 2 v dovolaní poukazovala na zistený skutkový stav, vykonané dokazovanie, procesnú obranu žalovaných v konaní, ktoré sú v zjavnom rozpore s právnymi závermi krajského súdu. Predmetom dovolania bola aj namietaná nesprávnosť právneho záveru odvolacieho súdu vo veci posúdenia omylu a dobrej viery sťažovateľov. Podľa sťažovateľky 2 ani záver dovolacieho súdu, že za dovolacie rozhodnutie podľa § 421 ods. 1 CSP nemožno považovať súdnu prax najvyššieho súdu iného štátu, nie je správny a je v rozpore so súdnou a publikačnou praxou na Slovensku, ako aj praxou ústavného súdu. Namieta, že najvyšší súd vôbec nereagoval na podstatné argumenty uvedené v jej dovolaní.

11. Podľa sťažovateľov k zásahu do ich základného práva vlastniť majetok a do práva na ochranu majetku došlo tým, že napadnutým rozsudkom krajského súdu bolo rozhodnuté o ich povinnosti zaplatiť trovy konania žalovaným a najvyšší súd im trovy dovolacieho konania nepriznal, čo nepochybne má dopad na ich majetok.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

IV.1. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým rozsudkom krajského súdu:

12. V zmysle princípu subsidiarity formulovaného v čl. 127 ods. 1 ústavy nemal ústavný súd právomoc preskúmať napadnutý rozsudok krajského súdu, keďže právomoc rozhodnúť o ochrane práv sťažovateľky 2, ktoré ním údajne mali byť porušené, mal prostredníctvom ňou podaného dovolania najvyšší súd. Keďže najvyšší súd sa s námietkami sťažovateľky uplatnenými v dovolaní v odôvodnení napadnutého rozsudku vysporiadal, uplatnenie právomoci najvyššieho súdu v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľky 2 namietajúcu porušenie jej práv napadnutým rozsudkom krajského súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

13. Čo sa týka sťažovateľov 1 a 3, z ústavnej sťažnosti zjavne vyplýva, že začiatok plynutia zákonnej dvojmesačnej lehoty podľa § 124 ods. 2 zákona o ústavnom súde odvodzovali odo dňa, keď im bol doručený napadnutý rozsudok najvyššieho súdu (22. decembra 2022, pozn.).

14. Princíp zachovania lehoty po podaní dovolania aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ako aj zákonná úprava počítajúca plynutie lehoty dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku však v každom prípade predpokladá riadne využitie mimoriadneho opravného prostriedku. O riadnom využití mimoriadneho opravného prostriedku pritom nemožno hovoriť v prípade, že je podaný neoprávnenou osobou, je podaný po lehote, je podaný bez povinného právneho zastúpenia advokátom, prípadne ak je podaný proti rozhodnutiu, proti ktorému právna úprava možnosť podať

mimoriadny opravný prostriedok nepripúšťa. V opačnom prípade by sme totiž pripustili možnosť špekulatívneho predlžovania lehoty na podanie ústavnej sťažnosti (II. ÚS 91/2019).

15. Najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľov 1 a 3 v súlade s § 447 písm. e) CSP z dôvodu, že dovolatelia neboli v dovolacom konaní zastúpení advokátom ani sa na nich nevzťahovali výnimky podľa § 429 ods. 2 CSP, pričom v odvolacom konaní boli kvalifikovane poučení o povinnosti podľa § 429 CSP. Preto nemožno dovolanie sťažovateľov 1 a 3 považovať za účinný prostriedok nápravy slúžiaci ochrane ich označených práv, čo má za následok, že lehotu na podanie ústavnej sťažnosti nemožno odvíjať od právoplatnosti dovolacieho rozhodnutia, ale od právoplatnosti napadnutého rozsudku krajského súdu (t. j. od 12. júla 2020). Ústavná sťažnosť podaná (na poštovú prepravu) sťažovateľmi 16. februára 2023 tak bola podaná oneskorene (obdobne IV. ÚS 539/2018, IV. ÚS 92/2020). Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľov 1 a 3 v časti smerujúcej proti napadnutému rozsudku krajského súdu odmietol ako oneskorene podanú podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde.

IV.2. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu:

16. Sťažovatelia 1 a 3 namietajú záver dovolacieho súdu o nesplnení podmienky povinného právneho zastúpenia v dovolacom konaní v zmysle § 429 CSP a tvrdia, že odmietnutím dovolania im najvyšší súd odňal možnosť konať pred súdom.

17. Najvyšší súd vychádzal v konaní o dovolaní sťažovateľov 1 a 3 z ustanovení CSP upravujúcich dovolacie konanie, ktoré explicitne ustanovujú obligatórnu povinnosť dovolateľa byť zastúpený advokátom s presne špecifikovanými výnimkami z tohto obligatórneho zastúpenia, ktoré však sťažovatelia 1 a 3 nespĺňali. Dovolanie spísala a podpísala (iba) sťažovateľka 2 ako splnomocnená zástupkyňa žalujúcej strany v rámci dovolacieho konania.

18. Podľa argumentácie najvyššieho súdu v § 429 ods. 1 CSP je ustanovený obligatórny znak dovolania – povinnosť dovolateľa byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom, ktorý je oprávnený spísať samotné dovolanie. Výnimkou je dovolanie spísané dovolateľom uvedeným v § 429 ods. 2 CSP. Ak je však dovolateľov viac, každý z nich musí byť zastúpený advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), resp. každý z nich musí spĺňať predpoklady uvedené v § 429 ods. 2 CSP. Inak povedané, pokiaľ niektorý z dovolateľov nie je zastúpený advokátom a zároveň nespĺňa predpoklady uvedené v § 429 ods. 2 CSP, *de lege lata* nemôže splnomocniť na svoje zastupovanie v dovolacom konaní dovolateľa – osobu, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa; ak tak napriek tomu urobí, takéto splnomocnenie nespĺňa právne účinky zastúpenia podľa § 429 CSP.

19. Na podklade zistenia, že sťažovatelia 1 a 3 aj napriek poučeniu krajským súdom procesnoprávnu podmienku obligatórneho právneho zastúpenia advokátom v dovolacom konaní nespĺnili a ani nepreukázali, že majú vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, najvyšší súd dovolanie odmietol podľa § 447 písm. e) CSP pre nesplnenie podmienok podľa § 429 CSP.

20. Ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd konal v medziach svojej právomoci a predovšetkým v súlade s príslušnými zákonnými ustanoveniami upravujúcimi podmienky prejednanie dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku [§ 429 v spojení s § 447 písm. e) CSP], ktoré interpretoval a aplikoval, rešpektujúc ich obsah. Za týchto okolností ústavný súd vyhodnotil napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu, ktorý dovolanie sťažovateľov 1 a 3 odmietol

pre nedostatok obligatórneho zastúpenia advokátom v súlade s § 447 písm. e) CSP, ako súladné so zákonom a zároveň ústavne konformné. Podľa ustálenej praxe ústavného súdu uplatňovanie zákona v súdnom konaní a postup súdu v súlade s platným a účinným zákonom (procesnými a hmotnoprávnymi predpismi konania) nemožno hodnotiť ako porušovanie základných ľudských práv a slobôd (napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00).

21. V tomto smere neobstojí ani obrana sťažovateľov 1 a 3, že nie sú osobami právne znalými, keďže, ako sami tvrdia, v celom základnom konaní boli zastúpení sťažovateľkou 2, teda osobou s právnickým vzdelaním. Vo vzťahu k argumentácii, že nedostatok obligatórneho právneho zastúpenia bolo možné odstrániť na základe výzvy súdu, ústavný súd konštatuje, že najvyššiemu súdu takáto povinnosť z ustanovení CSP nevyplýva a súdu prvej inštancie len v tom prípade, ak dovolateľ nebol riadne o povinnosti podľa § 429 CSP poučený v odvolacom konaní (§ 436 ods. 1 CSP), čo nebol prípad sťažovateľov. Poukaz sťažovateľov na rozhodnutie najvyššieho súdu prijaté za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku zjavne neobstojí vzhľadom na odlišnosť predošlej právnej úpravy oproti úprave v CSP.

22. Sťažovateľka 2 vo vzťahu k napadnutému rozsudku najvyššieho súdu namieta najmä nesprávne právne posúdenie veci v otázke omylu a dobrej viery sťažovateľov, ako aj nevysporiadanie sa s jej podstatnými argumentmi uvedenými v dovolaní.

23. Právomoc ústavného súdu v konaní o ústavnej sťažnosti fyzickej osoby podľa čl. 127 ústavy voči rozhodnutiu či zásahom „všeobecných súdov“ je výlučne založená na jeho prieskume z hľadiska dodržania ústavnoprávných princípov, t. j. či v konaní a rozhodnutí v ňom vydanom (ne)boli dotknuté predpismi ústavného poriadku chránené práva alebo slobody fyzickej (právnickej) osoby. To v danom kontexte znamená, že ani prípadná vecná nesprávnosť rozhodnutia všeobecného súdu nie je sama osebe významná, lebo konanie o sťažnosti nie je pokračovaním konania, v ďalšej inštancii mimo rámec všeobecného súdu a ústavnému súdu v ňom zásadne neprislúcha, aby v jeho rámci prehodnocoval skutkové a právne závery všeobecného súdu alebo zjednocoval ich judikatúru (I. ÚS 76/2015).

24. Sťažovateľka 2 namietala, že najvyšší súd nesprávne interpretoval obsah jej dovolania, samotné dovolanie však v rámci príloh sťažnosti nepredložila. Ústavný súd preto pri posúdení jej sťažnostných námietok mohol vychádzať len z reprodukováného obsahu jej dovolania uvedeného v napadnutom rozsudku najvyššieho súdu (bod 3). Z jeho obsahu vyplýva, že dovolanie podala aj podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, keď v kontradikcii s nosnými právnymi závermi krajského súdu tvrdila, že sťažovatelia, resp. ich právni predchodcovia dobromyseľne užívali sporné pozemky, teda ich vydržali, a v tomto smere poukazovala na súdnu prax Najvyššieho súdu Českej republiky. Najvyšší súd na základe takto vymedzeného dovolacieho dôvodu konštatoval, že sťažovateľka 2 v dovolaní namietala, že sa odvolací súd odklonil od ustálenej dovolacej praxe najvyššieho súdu, avšak neoznačila žiadne dovolacie rozhodnutie, od ktorého sa odvolacie rozhodnutie odklonilo [za dovolacie rozhodnutie (§ 421 ods. 1 CSP) v zmysle ustálenej praxe nemožno považovať súdnu prax najvyššieho súdu iného štátu, pozn.].

25. Z pohľadu sťažnostnej argumentácie týkajúcej sa posúdenia dovolania sťažovateľky 2 najvyšším súdom a namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie je pre ústavný súd relevantnou skutočnosť, že dovolací súd posúdil dôvodnosť dovolania aj z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (otázky

omylu a dobrej viery), a teda vykonal meritórny dovolací prieskum. Sťažovateľka 2 tiež nedôvodne namietala názor dovolacieho súdu, podľa ktorého za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu nemožno považovať súdnu prax najvyššieho súdu iného štátu (Českej republiky). V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na rozhodnutie R 71/2018, v ktorom najvyšší súd uviedol, čo možno zahrnúť pod ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP.

26. Ústavný súd po preskúmaní napadnutého rozsudku najvyššieho súdu konštatuje, že ku všetkým kľúčovým aspektom dovolania sťažovateľky 2 sa najvyšší súd vyjadril primerane a ústavne udržateľným spôsobom v bodoch 8 až 21. V rámci meritórneho dovolacieho prieskumu najskôr uviedol právnu interpretáciu (inštitútov držby, dobromyseľnosti a omylu) krajského súdu, ním zistený skutkový stav, z ktorého vychádzal, a jeho právne závery, ku ktorým dospel (body 17, 17.1, 17.2, 17.3). Následne najvyšší súd poukázal na svoje rozhodnutia, v ktorých opakovane riešil otázku dobromyseľnosti a (skutkového i právneho) omylu (body 18 a 18.1). Na zdôraznenie správnosti právnych záverov odvolacieho súdu dodal, že otázku, či držiteľ veci je (bol) oprávnený alebo neoprávnený, treba v každom prípade riešiť z objektívneho hľadiska. Pri jej riešení je potrebné vziať do úvahy, či držiteľ pri bežnej (normálnej) opatrnosti, ktorú možno s ohľadom na okolnosti a povahu daného prípadu od každého požadovať, (ne)mal alebo (ne)mohol mať dôvodné pochybnosti o tom, že mu vec patrí. Dobromyseľnosť držby zaniká v momente, keď sa držiteľ oboznámil so skutočnosťami, ktoré objektívne boli spôsobilé vyvolať pochybnosti o tom, že mu vec patrí (3Cdo/97/2009). Inak povedané, ak v okolnostiach posudzovanej veci správna výmera a hranice sporných pozemkov vyplývala už z geometrického plánu z roku 1991 (tento si dali vyhotoviť samotní sťažovatelia, resp. ich právni predchodcovia, pozn.), z čoho vychádzali aj neskoršie geometrické plány (2015 a 2017) a tiež konajúce súdy, potom už samotná táto okolnosť bola spôsobilá vyvolať pochybnosti o tom, že sťažovateľom (ich právnym predchodcom) patria aj iné (sporné) pozemky, a to bez ohľadu na to, že ich neskôr užívali, hoci aj dlhší čas. Na základe uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že sťažovateľka 2 neopodstatnene namietala, že krajský súd sa pri vyriešení otázky splnenia podmienok dobromyseľnej držby odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd zrozumiteľným spôsobom interpretoval a aplikoval svoju relevantnú judikatúru a tiež dostatočným spôsobom reagoval na podstatné dovolacie námietky sťažovateľky 2, preto nemožno prisvedčiť jej námietke o arbitrárnosti (svojvoľnosti) a nepresvedčivosti jeho záverov.

27. Neobstojí ani kritika sťažovateľky 2, podľa ktorej odvolací súd dôkazným bremenom na preukázanie dobromyseľnosti držby zaťažil sťažovateľov, pričom dôkazné bremeno zaťažuje toho, kto dobromyseľnosť popiera (teda v danej veci žalovaných). Dobromyseľnosť ako vnútorné psychické presvedčenie držiteľa sa preukazuje len nepriamo na základe vonkajších okolností, a preto sa z hľadiska dokazovania ukladá dôkazné bremeno tomu, kto namieta oprávnenosť držby. V prípade preukazovania vydržania však dôkazné bremeno viazne na tom, kto tvrdí, že nadobudol vlastníctvo vydržaním (Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník I. § 1 – 450. 2. vydanie. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2019, 942 s.).

28. Ústavný súd na základe uvedeného dospel k záveru, že sťažnostné námietky sú nedôvodné a nesignalizujú takú súvislosť s možným porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny či práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne

mohol vysloviť ich porušenie, preto ústavnú sťažnosť v tejto časti pri jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

29. Napokon vo vzťahu k námietke sťažovateľov o porušení základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu ústavný súd uvádza, že len samotná skutočnosť, že boli konajúcimi súdmi zviazaní na náhradu trov konania (resp. dovolací súd im nepriznal náhradu trov dovolacieho konania), čo napokon odôvodňoval aj výsledok konania, ktoré skončilo pre sťažovateľov neúspechom, nepostačuje na prijatie záveru o porušení ich základného práva vlastníť majetok, resp. ich práva na pokojné užívanie majetku. Keďže ústavný súd nezistil súvislosť medzi namietaným porušením označených práv a napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, ústavnú sťažnosť aj v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

30. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších návrhoch sťažovateľov uplatnených v ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. apríla 2023

Robert Šorl
predseda senátu